

SABAGIRO

UŽ NE!

RUSKO, GRUZIE, ARMÉNIE A DALŠÍ ZEMĚ
OČIMA MLADÉHO DOBRODRUHA

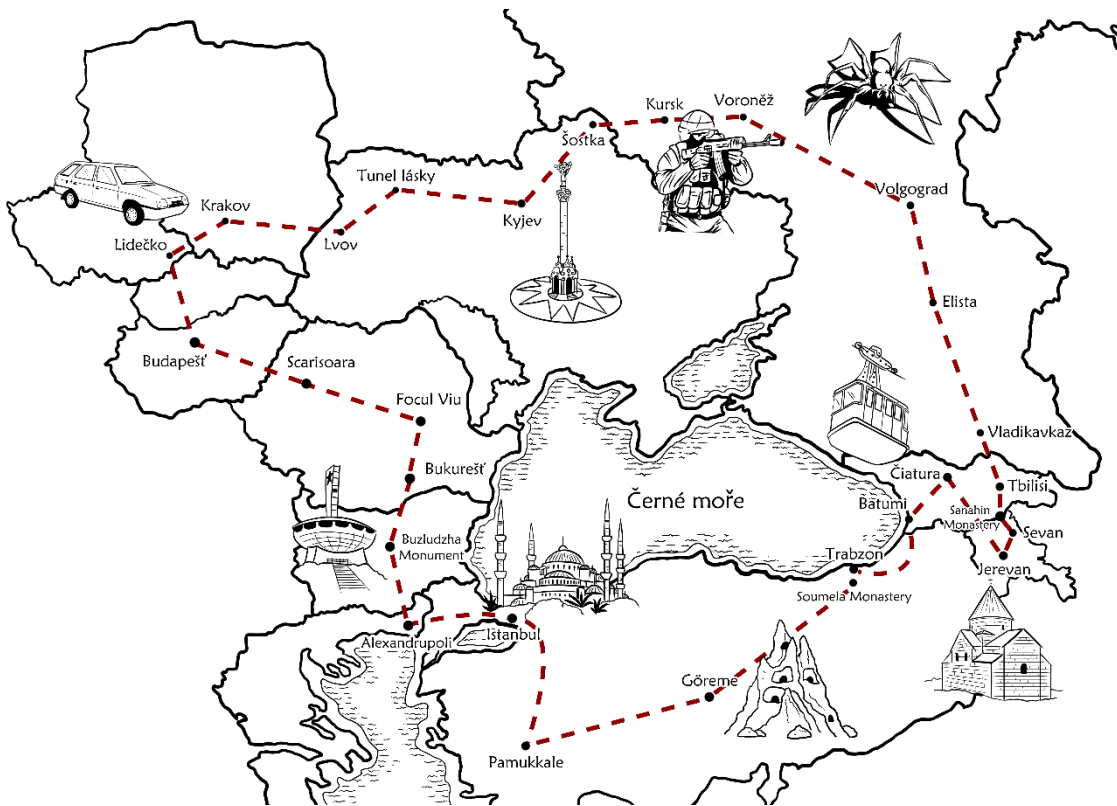
MARTIN SUROVEC

Martin Surovec

SABAGIRO

UŽ NE!

Rusko, Gruzie, Arménie a další země
očima mladého dobrodruha

OBSAH

ZROZENÍ MYŠLENKY	6
VRATY OD CHLÉVA ROVNOU NA UKRAJINU	9
ROMANTICKÉ CHVÍLE V TUNELU LÁSKY	13
POCHMURNÝ MAJDAN	21
NOČNÍ STŘELBA	27
CHLUPÁČI	37
VYPRAHLÝMI POLOPOUŠTĚMI DÁLE NA JIH	43
OKRADENI POLICAJTY	48
ČAROVNÁ GRUZIE	60
ŽELVY, KRÁVY A JINÉ ZVÍŘECTVO	67
TAJEMNÝ SANAHIN	70
TAK UŽ POJEĎME!	79
JEDOvatÍ HADI	81
OD OPILÉHO MECHANIKA S JEDNÍM OKEM	
AŽ KE STALINOVSKÉ LANOVCE	90
POZNÁVÁME MĚSTO BATUMI OČIMA	
AUTOMECHANIKŮ	99
UŽ DOMŮ? ANI NÁHODOU!	105
KÁMEN, NŮŽ, ČAJ A KOULE	112
OBŘÍ MRAVENIŠTĚ	120
DŮM NARUBY	126
BAVLNĚNÝ HRAD	131
DALŠÍ VYBARVENÝ STÁT NA MAPĚ SVĚTA	141

BUZLUDZHA MONUMENT	144
FOCUL VIU	150
ZUŘIVÍ PSI NÁS ŽENOU DO NEMOCNICE	154
PEȘTERA SCĂRIȘOARA	160
VÍTEJTE DOMA!	166
VÝPRAVA V ČÍSLECH	169
COPYRIGHT	171
POUŽITÉ ZDROJE	172

ZROZENÍ MYŠLENKY

Dýcháme neuvěřitelně čistý vzduch, doslova nás nutí k hlubokým nádechům, polykáme jej plnými doušky. Pozorujeme, jak nárazový vítr strhává z větví poslední listy a posílá tak všechny stromy spát. Na obzoru běží několik srn, které jako každý jiný rok právě začínají svůj boj o přežití. Do rozmáčené krajiny se pomalu vkrádá tma, bláto kolem nás neslyšně pokrývají první vločky sněhu. Nastává zima.

Půda našťestí nestihla zmrznout, a díky tomu bez potíží hrabeme díru na dvě pídě hlubokou. Se zahradnickou lopatkou se to ryje samo. Vedle podpalujeme napůl mokré roští, ze kterého po delší době neochotně vychází drobný plamínek. Čím je větší, tím více dřeva si žádá. Jakmile dosahuje až k pasu, naházíme do něj ploché kameny nasbírané v okolí. Máme štěstí, žijeme na Valašsku, kde o ně člověk doslova zakopává. Dneska budeme opatrní, mokré kameny často praskají a ustřelený kus v našem oku by potěšil asi jen prodejce skleněných očí.

Z nejbližšího stromu trhám mladé syrové větvičky, zatímco Šupl sbírá skrz naskrz promočený mech na nedaleké skalce. Hodil by se sušší, ale teď si příliš vybírat nemůžeme.

„V létě bych někam vypadnul,“ nadhodí Šupl s plnou náručí mechu.

„Do Chorvatska?“ ptám se ironicky.

„Tam si jed' sám.“

„Tak jinam.“

„Kam jinam?“

„Kameny už mají správnou teplotu, postavme pec!“ končím zbytečnou debatu.

S pomocí kusu dřeva a té parádní lopatky posuneme nažhavené kameny k vyhrabané díře. Postupně jimi vyskládáme celý vnitřek prohlubně a doprostřed pokládáme kuře naložené v lahodné česnekové marinádě. Nakonec maso přikryjeme největším placákem, takhle se krásně upeče. Už se mi sbíhají sliny, bude hezky šťavnaté a s křupavou kůrčičkou.

Další vrstvu pece tvoří syrové větvičky, které pokládáme na ploché kameny. Na ně položíme nasbíraný mech a nakonec opatrně přikryjeme hlínou tak, aby se nedostala až k naší pečince, ale zároveň aby bránila odchodu tepla. Podle případného unikajícího dýmu poznáme netěsnost pece.

„Pojed'me někam daleko,“ pokračuji po delší době v přerušném dialogu.

„To беру, kam?“ souhlasí bez váhání Šupl.

„Trochu se snaž, ne? Já už jsem vymyslel Chorvatsko.“

„Do vzdálených krajů, které ještě neznáme. A jel bych nějakým křápem, ať si nezničím svoje auto. Třeba na východ.“

„Co Rusko nebo Ukrajina?“

„I dál, do více zemí, nějaký okruh.“

„Nevíš, kde leží Gruzie?“ předkládám první tip, který mi připadá dostatečně exotický.

„Netuším, ale zní to lákavě, tam chci!“

„A jak výlet zaplatíme? Vyjde aspoň na padesát tisíc, ne?“

„Dáme naší výpravě zajímavý název a vybereme peníze na internetu, to je teď moderní. Třeba na Startovači,“ přichází Šupl pohotově s řešením.

„Nebo auto polepíme reklamami a dostaneme sponzorské dary.“

„Ne, to je blbost, leda nálepku mušle Shell kvůli benzínu, ten spolkne nejvíc peněz. Víza nebo peníze na úplatky nám stejně nikdo nedá.“

„Šuple, máš recht, kašleme na žebrotu, nebudeme škemrat jako nějakí ubožáci. Chceme jet my, tak si všechno i zaplatíme!“

„Na tom nesejde, stejně nikam nepojedeme.“

„Asi ne, no, ale rád bych,“ uzavírám a už se o výpravě dál nebavíme. Pečené kuře totiž začíná lákavě vonět a nás na chvíli přestává zajímat, co podnikneme kdoví kdy v létě.

Půlrok velmi rychle utekl a my otevíráme novou životní kapitolu, kdy cestování znamená naprosto vše a necestování vůbec nic. Najednou plynoucí čas neměříme v hodinách, ale v ujetých kilometrech. A už dost řečí, pohodlně se usadíte, vyrážíme na cestu!

VRATY OD CHLÉVA ROVNOU NA UKRAJINU

Tady nás máte! ☺

Nejprve mi dovolte, abych vám představil posádku. Šupl je vlevo, já vpravo a Pavel v Praze. Ne, teď vážně, uveřejnit fotky v knize si zkrátka nepřál. Na začátku výpravy ho vlastně vůbec neznáme, našli jsme ho na internetu. Protože se to ve třech lépe táhne. A také lépe platí.

Ke slavnostnímu odjezdu se scházíme ráno v sedm patnáct v Lidečku, aby nás ještě stihly vyfotit noviny. Chlap z Valašského deníku, překvapen extrémně nízkou účastí, prohlásí, že udělá jen pár fotek a zase půjde. Pravděpodobně se nechce příliš účastnit něčeho,

na čem se nepodílejí dokonce ani někteří lidé z Šuplova domu, a to jenom proto, že odmítají takhle brzy vylézat z vyhřáté postele. Jak novinář řekl, tak se i stalo. Dal si odchod, my odjezd.

Hned při startu se utrhla klička na stahování okna. Pokud by sázková kancelář přijímala tipy na čas, kdy na naší třiadvacet let staré Škodě Forman vznikne první závada, určitě by si na první minutu nevsadili ani největší skeptici. A že se jich v průběhu našich příprav našlo! Necháváme kličku kličkou, opravíme ji až na jihu, tam bude potřeba otevřít okno naléhavější.

Cestu Českem a Polskem zkracujeme na nezbytné minimum, zastavujeme pouze v Osvětimi a Krakově. Nechceme totiž trávit zbytečně mnoho času na zápraží domova. Ještě týž večer přijíždíme k polsko-ukrajinské hranici a řadíme se poslušně do fronty. Venku už panuje tma, že by člověk nepoznal černou nit od bílé. Pokud v koloně čeká nějaký muslim, vyhladovělý po celém dnu půstu, pravděpodobně právě chystá hostinu. Začal totiž ramadán.

Od celní kontroly nás dělí jen patnáct aut, ale vzápětí pozorujeme, že se řada téměř nepohybuje. O pár pozic za námi stojí podle poznávací značky Pražané. Pavel neváhá a vyráží za svými krajany. Hned po pár zdvořilostních frázích se ptá, jestli je na Ukrajině bezpečno. Oni se sice kvůli manželovi stěhují do Česka, protože ho na Ukrajině chtějí kvůli válce na Donbasu naverbovat do armády, ale jinak je prý jejich země naprosto bezpečná a nemáme se čeho obávat. Dává mi to stejný smysl jako ukrajinský celník na polské straně hranice.

Právě takový chlapík s námi za chvíli hovoří. Proč? Nevíme. Možná vycestoval za prací do ciziny. Nejprve má (oprávněné) výhrady, že nedokážeme autem trefit do určeného jízdního pruhu, kam nás zběsilou gestikulací naviguje. Zkoušíme mu ukázat noviny, že v nich jsme na titulní straně a jedeme do Gruzie. Třeba ho zajímavá expedice zaujme a bude na nás milejší. Taková finta prý občas funguje. Tentokrát však ne. Hledí na výtisk asi deset vteřin, ale výraz jeho tváře se nezmění. Přísný pohled z něj v našich očích dělá našťvaného otce, který načapal děti s první cigaretou a teď uvažuje, jak je má potrestat. Doslova nás vyhání se slovy „davaj, davaj, davaj!“ – možná i proto, že nám rozjezd trvá déle než jednu vteřinu.

Polská strana nakonec představovala pouze lekci pro začátečníky, lekce pro pokročilé měla následovat. Na ukrajinské straně na nás vyštěknul mladý celník, že chce vidět pasy, kufr a vyplněný „white paper“, který nám prý dal nějaký voják.

„Příslušníka armády bychom si všimnuli, měl by vojenskou uniformu, žádný tam nebyl,“ bráníme se.

Mladík nám rukou ukazuje, kam se vrátit pro ono lejtro. Přicházíme k vojákovi, který se hned omlouvá, že nestál na určeném místě. Vyplníme potřebný dokument a odcházíme zpět za tím mladým celníkem. Teď už se tváří spokojeně a posílá nás na další kontrolu pasů nebo čeho, ani pořádně nevíme, a už vůbec netušíme, ke kterému okýnku jít. Od prvního nás posílají do pr...yč, tak zkoušíme jiné, pak ještě jedno, a bingo!

Prostě jeden velký chaos, ke kterému do značné míry sami přispíváme svou neznalostí. Příště budeme u vjezdu na hranice požadovat manuál, jak kolosem projít.

Nakonec přechod skutečně pokoříme, vstupujeme na území Ukrajiny – takovými pootevřenými železnými vraty – jako vraty do chléva. Patrně symbol, ať od Ukrajiny nečekáme příliš.

ROMANTICKÉ CHVÍLE V TUNELU LÁSKY

Po prvním noclehu pod širákem na Ukrajině můžeme s klidným svědomím prohlásit, že je v zemi bezpečno – alespoň kousek za hranicí. Jsme živí a zdraví. Proč bychom také měli být mrtví a nemocní tady na kraji, že jo? Ale člověk si pod pojmem Ukrajina představí le-dacos... Přinejmenším dokud ji nepoctí svou návštěvou. Každopádně spaní pod hvězdami v Čečensku nebo Severní Osetii bude jistě kapku divočejší. Pobyt v hotelech a dalších podobných zařízeních rozhodně nepřipadá v úvahu, jedeme přece na dobrodružnou výpravu.

První zastávku na Ukrajině, pokud tedy nepočítám dnešní nocleh, představuje město Lvov. V centru nás láká vysoká věž, ze které musí být parádní výhled. Neváháme ani vteřinu a vydáváme se nahoru. Od určité výšky nad zemí asi každého člověka napadne, jestli dřevěné schody nemají už nejlepší léta za sebou a jestli opravdu udrží tolik živé hmoty. Ale při pohledu na zástupy bezstarostných turistů vesele šplhající k vrcholu nemáme větší problém stavebnímu materiálu důvěřovat. Cítíme se podobně jako cestující na Titanicu – takové množství lidí tady přece umřít nemůže. Čtrnáctý duben roku 1912 se dnes naštěstí neopakuje.

Za namáhavý výškový výstup dostáváme odměnu v podobě dechberoucího výhledu na starobylé město. Vidíme celou plejádu pestrobarevných střech, mezi kterými vyčnívají nejrůznější věže. Upoutá nás kostel Proměnění Páně se třemi velkými černými kopulemi.

Jak dlouho už může stát? Určitě alespoň tři nebo čtyři století! A jací lidé jej stavěli? Chudí dělníci, kteří se snažili vydělat na suchý chléb pro svou početnou rodinu? Vždyť v té době ještě ženy rodily doma, kdy často dítě, matka nebo oba zemřely. V Evropě doznávala černá smrt, která měla na svědomí třetinu všech obyvatel. Ne, nechtěl bych v té době žít, to si nedokážu představit ani náhodou. Místo širokých silnic tudy jistě vedly vozové cesty, po nich běžně chodila hospodářská zvířata včetně zapřažených koní, okolo žebráci s nataženou rukou, nemající co jíst. Pohled do okolí vyloženě podněcuje představivost.

V dále pozorujeme široký lesnatý pás, který svou sytě zelenou barvou dokresluje dokonalé panorama.

Vedle nás postává asi dvacet vojáků – rovněž obdivují působivý obrázek vznešeného města. Koneckonců jsou jenom lidé a chtějí se pokochat jako kdokoliv jiný.

Část návštěvníků si výhled na Lvov zpříjemňuje popíjením vodky a my pomalu začínáme vnímat první kulturní odlišnosti. V Česku jsem osobně nikdy neviděl, že by na městské vyhlídkové věži hned několik skupinek turistů konzumovalo alkohol. Ale třeba máte jiné zkušenosti, možná právě vy se napijete vodky pokaždé, když někam vystoupáte. Proč by ne? Nikoho nesoudím.

Výhled z věže, kostel Proměnění Páně v levé části

Vojáci na vyhlídce. I když beže zbraní konflikt s Ruskem asi nevyhrají...

Opustíme věž a vydáme se na nedalekou tržnici. Tam mimo jiné prodávají nejrůznější předměty posilující národní vědomí a odpor vůči Rusku. Například originální rohožky s obličejem ruského prezidenta Putina:

Otřete si nohy!

Pak navštívíme zrcadlové bludiště, protože nám nějaká malá holka strčila do ruky upoutávku a mě zaujal název Labyrint iluzí.

„To zní fakt lákavě! Co nás čeká?“ uvažuji nahlas.

Největším oříškem bylo přesvědčit Pavla, že se nebude nudit.

Navléknou nám mikrotenové rukavice podobné těm, které si můžete nasadit na benzínce při tankování nafty, aby vám nesmrděly ruce. Svůj obličej vidím aspoň ve stovce odrazů, nezbyvá mi tedy nic jiného než jít po hmatu – k tomu máme koneckonců rukavice, abychom jim

všechno neopatřovali. Po asi dvaceti osahaných zrcadlech zjišťuji, že nás dokonce sledují kamery.

Vycházím z labyrintu jako první díky použití metody Jdi pořád doleva. U východu mě ihned upoutá obří obrazovka. Promítají se na ní záběry z bludiště, aby se mohli ti nejrychlejší smát šnekům, kterým průchod příliš trvá. Okamžitě mi dochází, čemu se personál směje – sledovat Šupla zoufale hledajícího východ evidentně baví i zaměstnanci, kteří ho vůbec neznají a vidí denně stovky zmatených chudáků ve svém doupěti chaosu.

My s Pavlem tušíme, že náš parťák bude bloudit i po zavíračce, a vydáváme se omrknout cukrárnu vedle. Obvyčně sladké nevyhledávám, ale teď chci vyzkoušet, jak umí péct za hranicemi. Voňavý nadýchaný dort s karamelovo-čokoládovou polevou se mi právě krásně rozplývá na jazyku, když slavnostně dorazí Šupl s nějakým nesignifikačním vysvětlením, proč mu průchod tolik trval. Až teď si uvědomujeme, jak triviální je projít tou srandou v Praze na Petříně.

Opouštíme město a vydáváme se k atrakci Tunnel of love. Cestou mi nějaký chlápek odmítá prozradit její přesné umístění, dokud mu nepodám ruku na pozdrav.

„Martin, těší mě.“

Spokojený Ukrajinec nás posílá směrem, kudy prochází nejvíce lidí, a během několika málo okamžiků dorazíme do cíle. Slavná železnice kolmo protíná příjezdovou silnici a na pravé straně vidíme dlouhou chodbu. Podél trati totiž rostou listnaté stromy, které se nad kolejiemi dotýkají větvemi a tvoří tak zajímavý tunel.

Neváháme a vyrážíme na procházku. Jaká romantika, tři kluci v Tunelu lásky, že? Ironické myšlenky však poměrně rychle zažene neskutečné množství dotěrných komárů, za které by se nemuselo stydět ani slovenské město Komárno.

Ideální místo pro první rande

Ještě téhož dne poznáváme další, mnohem větší kulturní rozdíl, než který národ pije na vyhlídkách, a který ne. Systém čerpacích stanic, kdy musíte nejdříve sdělit požadované množství benzínu obsluze, potom zaplatit a teprve následně si můžete nechat natankovat, se ukazuje jako vyloženě špatný. Aspoň tehdy, pokud netušíte, jak velkou nádrž vlastně máte. Zkousíme koupit padesát litrů benzínu a nevešel se. Podáváme tedy chlapíkovi velký dvacetilitrový plastový kanystr. Chlapík ovšem zbytek zaplaceného paliva odmítá nalít, že ze zákona nemůže. Slově se snaží dodat váhu tím, že významně ukazuje na papír s danou informací, který někdo přilepil na stojan. Jako by takový list nemohl vytisknout kdokoli.

„Máte nějaké pivo?“ ptá se zničehonic ten muž s tankovací pistolí v ruce. Podáme mu dvě plechovky Plzní.

„Czech beer!“ usmívá se spokojeně a bez dalších řečí naplní kanystr.

Pak se informuje, zda jsme politicky na straně Ukrajiny, nebo Ruska. Otázka mě skutečně překvapuje a raději jemně naznačuji, že zastáváme neutrální postoj. Moje odpověď jej příliš nezajímá a říká, že v Česku, tedy v Evropské unii, máme demokracii, a určitě podporujeme Ukrajinu. Nic nenamítáme, poděkujeme za dolité palivo a pokračujeme v cestě.

Po pár hodinách jízdy si vyměníme místa v autě, sedám si k volantů. Do třiceti vteřin nás staví policisté. Prý proč jsme si přesedli. Podivuji se nad nečekanou otázkou a snažím se jim vysvětlit, že se prostě střídáme, protože se člověk po určité době řízení unaví. Jeden ze strážců zákona si zatím prohlíží mou občanku, ani nevím, proč

jsem mu nepodal řidičák. Ale evidentně v tom nevidí žádný problém, a když nemůžeme najít malý techničák, usměje se a jemným pokynutím nás pošle dál. Začínáme mít místní policisty rádi.